

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argentelie Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

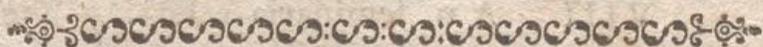
Moguntiae, 1760

XXI. De origine & progressu vitæ monasticæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

dicenda videbantur. Quibus modis ordines amittantur, de eo videbimus *Part. III. c. 18. de pœnis canonicis*. Quomodo officia, *Part. II. c. 19. seq. de acquirendis & amittendis beneficiis*. Sequitur alia personarum divisio.

C A P.   X X I.

DE ORIGINE ET PROGRESSU
VITAE MONASTICAE.

I.

Divisio
Christia-
norum
altera.

CHRISTIANI omnes sunt vel *regulares*, vel *sæculares*. Regulares seu religiosi sunt, qui ex voto tenentur vivere ad certam regulam: Sæculares sunt ceteri fideles omnes, qui in sæculo h. e. in commercio humano mansere, sive sint *clerici*, sive *laici*; quæ subdivisio ad religiosos quoque pertinet.

Primi
monachi
in Ægy-
pto,

II. FUERE semper inter Christianos, qui ad exemplum Joannis Baptistæ, prophetarum & Rechabitarum, deserta coluere, orationi, jejunio aliarumque virtutum exercitio unice intenti. *Ascetas*, ab hoc exercitio; *Monachos*, a solitaria vita, vocarunt. Cujus generis homines principio statim prope Alexandriam in Ægypto intra privatos parietes occlusi vixere, meditantes scripturam & vitum manuum labore quærentes. Alii præruptos montes, & ab hominum vestigiis deserta loca petiere, præsertim quando persecutionum æstus afflaverat Ecclesiam. Sic Pau-

Paulus,

lus, persecutionem Decii fugiens, adolescens confugit in desertum Thebaidos, ibique mansit usque ad annum ætatis 113.¹

1) *Cassian. instit. l. 2. c. 5. Collat. 18. c. 5.*

III. ANTONIUS, itidem Ægyptius, Antonius, primus ingentem numerum solitariorum in deserto collegit, eosque in commune vivere iussit: unde Cœnobitarum nomen. Paulo post Pachomius in eadem provincia celebra monasteria Tabennensia condidit, rexitque secundum regulam ab angelo quopiam dictatam. Pachomius quorum innumeri sectatores, Hujus discipuli triceni vel quadrageni singulis domibus includebantur, quarum triginta vel quadraginta constituerunt monasterium: quorum unumquodque mille ducentos vel sexcentos habuit monachos, qui singulis diebus dominicis in communi oratorio convenerunt². Singula monasteria abbatem, singulæ domus superiorem vel præpositum, singulæ decanæ decanum habuere. Omnia monasteria unum aliquando in una provincia 50000. eundemque agnovere superiorem seu præsidem, in cujus regione, pascha celebraturi, confluxere nonnumquam monachorum capita L. mille: idque ex solis monasteriis Tabennensibus². Præter quæ in cæteris Ægypti partibus alia fuere, veluti Scetenensia, Oxyriagica, Nitrosiensia, Mareotensia. Atque hi monachi Ægyptii habebantur omnium perfectissimi, & veluti exempla ceterorum omnium.

1) *Hieronym. præfat. ad regul. Pachom.*

2) *Hist. eccl. l. 20. n. 19.*

IV. ANTONII discipulus, Hilarion, Asia per Palæstinam, ad exemplum Ægyptiorum,

plura constituit monasteria; quod institutum per Syriam quoque receptum est. Basilii in Ægypto institutus fundavit in Ponto & in Capadocia nonnulla monasteria, quibus regulam præscripsit, compositam melioribus philosophiæ Christianæ principiis. Ex eo tempore vita monastica propagata est per omnem Orientem, per Æthiopiam, Persiam, ad Indos usque. Nec occidens in imitando hoc instituto senior fuit. Celebratur in Lerina, Provinciæ insula, magnum monasterium; ceteraque ad oram Dalmatiæ & litoris Italici insulæ monachis scaterere cœperunt; quamvis hi, Orientalium disciplina neglecta, laborem fugerent, & in jejuniis essent remissiores.

Europa.

Eremitæ
vereres.

V. EXORTI sunt etiam Eremitæ seu Anachoretæ h. e. monachi perfectiores, qui, quum diu vixissent inter ceteros, studio domandi affectus & omnis generis virtutes exercendi, ab hominum consortio fugientes, remotiora deserta secuti, ut Deo propiores fierent, in separatis cellulis habitaverunt. Atque hoc pacto sanctissimus quisque ad perfectionem enitebatur¹.

1) *Cassian. instit. l. 5. c. 36. Collat. 18. c. 6.*

Femina
mona-
chæ.

VI. UTRUMQUE vitæ genus feminae sectabantur, quarum multæ principio in communione, vel in deserto vivere, gubernatae ab episcopis & monachis; ne quid dicam de virginibus & viduis Deo consecratis, quæ semper fuerunt in ecclesia, vixeruntque in separatis domibus, & postea in communione; sic

tamen, ut neque civitates, nec hominum fugerent commercium.

VII. MONACHI fere omnes fuere Laici. Nihil enim in iis requirebatur, quam sincerum propositum agendi pœnitentiam; & proficiendi in perfectione Christiana. Hinc admissi sunt omnis generis, omnisque ætatis homines, ne infantibus quidem exceptis, quos parentes offerebant ad pietatem erudiendos. Admissi sunt, volentibus dominis, servi: admissi sunt illiterati æque ac docti: nam multi eorum ne legere quidem poterant. Nec vires ingenii, nec corporis qualitates spectabantur; quum pro suarum quilibet virium modulo pœnitentiam in se susciperet. *Vid. regul. Fructuosi Braccar.*

Monachi
laici &
rudes:

VIII. OMNES veri monachi Cœnobia fuere aut *Anachoretæ*; sed statim innotuere duo spuriorum monachorum genera. Alterum eorum, qui quidem certo loco affixi, sed bini vel trini conjunctim habitant, præside destituti, propriamque voluntatem, obtentu vitæ perfectioris, pro regula amplexi: qui *Sarabaitæ* vocantur^I. Alterum eorum, qui *gyrovagi* vel *errantes* vocantur, ceteris deteriores, qui per provincias discurrebant, omnia monasteria perreptabant, nullibi residentes, quasi qui nullibi vitam illam perfectam, quam se quærere præ se ferebant, offenderent, abusi ad voluptatem comitate verorum monachorum, angulos omnes perreptarunt, omnis generis hominibus, specie conversionis adjuncti, sub schemate monachali libidinum cœno volutabantur.

soluti
præside,
Sarabai-
tæ;

vagabun-
di seu gy-
rovagi.

1) *Regula S. Benedict. c.1. Reg. Magist.*

Mona-
his præ-
scribitur
regula Be-
nedicti.

IX. POST ducentos, quibus vita monastica floruerat, annos S. BENEDICTUS, qui diu in solitudine vixerat, diu monachos rexerat, monasterio in monte Cassino, Romam inter & Neapolin posito, quod ipse fundaverat, regulam præscripsit, Orientalium institutis mitiorem, permisso modico vini usu, permittis præter panem duobus ferculis, remissoque jejunio quotidiano; labore tamen manuario, exacto silentio & solitudine servatis³. Tam sapienter hæc regula concepta videbatur, ut *monachi occidentales* plerique eam amplecterentur, paullo post etiam in Franciam migrantem.

1) *Hist. eccl. l.32. n.4. Reg. S. Bened. c. 40. 41. 42.*

Aquis-
granen-
sis.

X. UT Longobardi per Italiam, Saraceni per Hispaniam monasteria destruxerunt: sic in Francia bella continua, a regibus Merovingicis gesta, mores everterunt, expilatis monasteriis, quæ vel donationibus, quas virtus monachorum comparavit, vel monachorum industria quæsitis divitiis abundare ferebantur. Carolus M. qui rempublicam nobis restituit, disciplinam quoque reduxit, adjutore pulcherrimi facinoris S. Benedicto Aniano, quem Ludovicus Pius constituit monasteriorum omnium præsidem¹. Hic est ille Benedictus, qui delineavit prima elementa reformationis Aquisgranensis². Multum tamen veteris licentiæ superfuit. Nam labor corporis, obtentu studiorum & orationis, neglectus

est. Abbates facti sunt domini *seculares*, instructi vasallis, & cum episcopis ad parlamenta admissi, cum quibus paria facere cœperunt. Bellis civilibus, ut ceteri domini, immixti, armatis vasallis & servis ante prima signa ibant, nec fere alio modo deprædationes vitare poterant. Fuerunt etiam domini laici, qui obtentu protegendi monasteria, vel a rege, vel a semetipsis impetrarunt monasteriorum possessiones, adscito abbatum titulo. Normanni Franciam percurrentes cuncta penitus pessumdederunt. Monachi, quibus effugium patuit, deposito habitu monachali, reverti ad penates, vel arma sumserunt, vel aliud vitæ genus secuti sunt. Quæ superfuere monasteria infidebantur a monachis tam rudibus, ut ne quidem regulam legere possent, superiores habentibus vel peregrinos vel intrusos³.

1) *Hist. eccl.* l. 45. n. 37. l. 46. n. 28.

2) *Tom. 7. Concil.* p. 1509. 3) *Concil. Troslei.* c. 3.

XI. PROLAPSAM disciplinam monasticam instauravit S. ODO in domo Clunia-<sup>Clunia-
censis,</sup> censi, quam Berno Abbas an. 910. fundaverat¹. Secutus regulam Benedicti paullulum immutatam, atrum amictum prætulit. Monachos jugi orationi intentos esse voluit, qui psalmodiis sic distrahebantur, ut labori corporis parum temporis relinqueretur. Horum regula admodum adamata brevi tempore magnos progressus fecit. Non solum nova monasteria iis ædificata, sed & vetera assignata sunt, quæ reformarunt, atque abbati Clunia-^{censi} subjecerunt. Fuere & monasteria hujus

ordinis *aggregata*, quæ Cluniacensem abbatem superiorem non agnoverunt. Sæculo X. & XI. nihil in ecclesia fuit hoc ordine illustrius.

1) *Hist. eccl. l. 54. n. 45.*

quæ mo-
nachos
soli pon-
tifici sub-
jicit.

XII. DOMUS Cluniacensis primis foundationis literis peculiari S. Petri & papæ tutelæ commendata est, admonitis cunctis sæcularibus & ecclesiasticis potestatibus, ne quid committerent, quo minus monachi bonis suis & libera abbatem eligendi facultate gauderent¹. Hoc titulo ab episcopi jurisdictione se exemptos putarunt, & similem exemptionem ad omnia monasteria, a domo Cluniacensi propagata, extenderunt. Hæc est prima plurium familiarum uni capiti parentium congregatio pontifici soli subjecta, & unum corpus seu, nostro more loquendi, unum ordinem monasticum constituens. Nam antea licet cuncti monachi sequerentur regulam Benedicti, monasteria tamen nec omnia uni capiti subjecta erant, nec episcopis obedientiam detrectabant. Sed & ordo Cluniacensis quo latius propagatus est, eo majus disciplinæ detrimentum sensit, dimissis melioribus monachis ad novas sedes quærendas. Sic intra ducentos annos mira morum corruptione deformatus est².

1) *Guilielmi comitis testament. tom. 9. Concil. p. 565.*

2) *Bern. Apolog. ad Guil. abb. c. 7. seq.*

Cister-
ciensis,

XIII. SUCCESSIT AN. 1098. novus vitæ monasticæ instaurator, Robertus, Molemiensis abbas, fundata domo Cisterciensi¹. Ille secutus ad verbum sine additamentis regu-

lam *Benedicti*, laborem corporis, exactum silentium, solitudinemque reduxit, renunciauitque omnis generis dispensationibus & privilegiis. Resumfit vestem *candidam*. Unde Cisterciens *candidi*, quemadmodum Cluniacenses *atri* vocantur monachi. Hujus ordinis monasteria an. 1119. peculiari pacto, quod *chartam caritatis* vocant, in unum corpus coierunt, ac veluti *Aristocratiam* quandam constituerunt, ut evitarent incommoda regiminis monarchici Cluniacensis. Placuit enim, ut abbates alter alterius visitarent monasterium, habereturque singulis annis conventus abbatum, quorum placita totum ordinem obligarent. Quod institutum tam salutare visum, ut reliqui ordines idem facerent, & exemplum concilio Lateran. magno c. 12. commendaretur². Admiratione virtutum, quibus Cistercienses excelebant, ordo ille brevi tempore omnem Europam peragravit. Nam intra annos LVII. jam D. ejus monasteria numerabantur. Primæ Cisterciæ filiæ fuerunt monasterium *La-Ferteum*, *Pontinense*, *Claravallense*, *Morimontense*, suis adhuc privilegiis clara. Claravallense conditum fuit an. 1115. a S. Bernardo, Cisterciensi monacho. Sed hujus viri sanctitas tam illustris fuit, ut a plurimis ipse habeatur totius ordinis conditor, & Cistercienses monachi audiant *Bernardini*.

1) Vid. Exordium Cisterc. Hist. eccl. l. 64. n. 64.

2) c. 7. X. de statu monach.

